

Laatste toespraak van James Guthrie op het schavot

Mannen Broeders!

Juni 1661.

Ik vrees, dat velen van Uw hierheen zijn gekomen uit nieuwsgierigheid, meer dan om gesticht te worden door het gedrag en de laatste woorden van een stervend mens. Maar indien er onder u zijn, die een oor hebben om te horen, gelijk ik hoop dat er sommigen zijn onder deze grote toeloop, dan wens ik, dat u mij voor een of enkele woorden gehoor wilt verlenen.

Ik ben hierheen gekomen, om deze mijn aardse tabernakel en dit mijn sterfelijk vlees af te leggen, en ik dank God, dat ik het, door Zijn genade, gewillig doe en niet door dwang. Ik zeg, *ik lijd gewillig*. Als ik zo gezind was geweest, dan had ik het kunnen afwenden en ik zou geen gevangene geweest zijn. Maar mij niets bewust zijnde, dat des doods of der banden waardig is, wilde ik geen smet op mijn onschuld werpen door weg te gaan. Het heeft mij ook, sinds ik een gevangene ben, niet aan gunstige gelegenheden ontbroken om te ontsnappen, niet door de schuld van mijn bewakers, God weet het, maar op andere wijze. Maar ook hiervoor had ik geen licht of vrijheid, opdat ik geen ongunstig licht zou werpen op de Naam des Heeren en trouweloos zou zijn aan het geslacht der rechtvaardigen.

Indien sommigen zich niet hebben vergist, of bedrieglijk hebben gehandeld in het mij te zeggen, dan had ik niet alleen de gestrengheid van het vonnis kunnen vermijden, maar had ik ook veel gunst en aanzien kunnen verwerven, door mij te schikken naar de gedraging der tijden. Ik durfde echter mijn leven niet vrijkopen met het verlies van mijn oprechtheid. God weet het, dat ik niet durfde, en dat Hij, sinds ik een gevangene was, mij zo bij de hand heeft gehouden, dat Hij mij nooit heeft toegelaten, het in mijn gedachten te overwegen, veel minder enige aanbieding van die aard voor te slaan of er naar te luisteren. Ik oordeelde het beter te lijden dan te zondigen, en daarom ben ik heden hier gekomen om mijn leven af te leggen, en ik dank God, dat ik niet sterf als een dwaas.

Niet dat ik iets in mijzelf heb om op te roemen; ik erken, dat ik een zondaar ben, ja, een van de grootste en snoodste, die een belijdenis van de Godsvrucht heeft gedaan, en een van de onwaardigste, die het Evangelie heeft gepredikt. Mijn verdorvenheden zijn sterk en veel geweest, en hebben mij in alles een zondaar gemaakt, ja, zelfs in het volgen van mijn plicht; en ik heb dan ook geen

gerechtigheid van mijn eigen, alles is zondig. Doch ik geloof, “dat Jezus Christus in de wereld is gekomen, om de zondaren zalig te maken,” van welke ik de voornaamste ben. Door het geloof in Zijn gerechtigheid en in Zijn bloed is mij barmhartigheid geschied. En door Hem, en in Hem alleen, heb ik hoop op een gezegende overwinning over de zonde en de duivel, en de hel en de dood, en dat ik zal komen tot de wederopstanding der rechtvaardigen, en het eeuwige leven deelachtig zal worden. “Ik weet in Wie ik geloofd heb, en dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag”.

Ik heb de zaligheid door Zijn Naam gepredikt, en zoals ik gepredikt heb, zo geloof ik ook, en ik prijs u allen de rijkdom van Zijn vrije genade en het geloof in Zijn Naam aan, als de enige weg door welke u kunt zalig worden.

En gelijk ik de Heere dank, dat ik niet als een dwaas sterf, zo ook, dat ik niet sterf als een kwaaddoener. Niet weinigen van u oordelen misschien, dat ik lijd als een dief, of doodslager, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit. Het was ook het lot van de Heere Jezus, en van veel van Zijn dierbare knechten en volk, dat de wereld hen deed lijden. En gelijk mijn ziel er niet voor schrikt, maar zich wenst te verheugen in mijn gezegend Hoofd gelijkvormig gemaakt te worden, en hierin zulk een gezegend gezelschap te hebben, begeer en bid ik ook, dat ik heden voor niemand van u tot een steen des aanstoots en een rots der ergernis mag zijn.

Zalig is hij, die niet zal worden geërgerd aan Jezus Christus en Zijn arme dienstknechten en leden, omdat zij door de wereld als kwaaddoeners worden veroordeeld. God is mijn getuige, dat ik een goed geweten heb in deze dingen, waarom het vonnis des doods over mij is uitgesproken. Ik dank God, dat het geen dingen zijn, alsof ik een sektariër was, of plannen smeedde tegen de persoon of de regering van Zijn Majesteit, of de persoon en de regering van zijn koninklijke vader. Ik dank God, dat mijn hart zich niet van ontrouw bewust is. Nee, ik ben hun trouw geweest, en ik beveel u aan, dat u ook trouw en gehoorzaam bent in de Heere. Ware godsvrucht is de grondslag van ware verknochtheid aan wet en plicht. Een goddeloos mens kan een vleier zijn en zich naar de omstandigheden schikken, maar hij zal nooit een trouw onderdaan zijn.

Maar om tot mijn doel terug te keren: de zaken waarvoor ik veroordeeld ben zijn dingen, die tot mijn roeping en ambt als evangeliedienaar behoren, zoals de ontdekking en bestraffing der zonde; het aandringen, en het vasthouden van Gods weg in het verbond, en het bewaren en uitwerken van het werk van de godsdienst en de reformatie overeenkomstig hetzelfde, en het weigeren om de burgerlijke overheid te erkennen als de eigenlijk bevoegde, onmiddellijke rechter in kerkelijke zaken. Dat ik in al deze dingen, welke, door Gods genadige voorzienigheid zo verordend zijnde, en die de gronden zijn waarop ik ben aangeklaagd en ter dood veroordeeld, een goed geweten heb, en daarin heb gewandeld volgens het licht en de regel van Gods Woord, en zoals het een evangeliedienaar betaamde.

Ik dank ook de Heere, dat ik niet sterf als iemand, die niet werd begeerd. Ik weet, dat ik door velen niet begeerd wordt, noch ooit begeerd ben. Het is mijn lot geweest, dat ik een man van twist en krakeel ben geweest. Doch het is mijn troost

dat ik niet voor het mijne, maar voor de dingen van Jezus heb getwist; voor wat Zijn zaak, en Zijn werk, en het welzijn van Zijn volk aangaat. Om die te bewaren en te bevorderen heb ik tegen deze laatste kerkelijke vergaderingen te St. Andrews, Dundee en Edinburg geprotesteerd en die tegengestaan, en mij verzet tegen de openbare besluiten om de kwaadwillige partij in de rechtspraak en in de legers van het koninkrijk te brengen, gelovende, dat het in strijd is met Gods Woord en met de plechtige verbintenissen van ons Verbond, en dat het de weg ontsluit voor de afval, en het verderf en de ondergang van het werk van God. En het is nu voor veler consciëntie geopenbaard, dat ik daarin niet heb mis gezien, en dat ik tegen geen stropop heb gevochten.

Ik begeerde ook, en deed daartoe enige zwakke pogingen, dat de kerk van God gezuiverd zou worden van ongenoegzame en schandelijke en bedorven leraars en ouderlingen; om deze dingen ben ik door sommigen verkeerd begrepen en door anderen gehaat. Maar ik dank God, dat ik, gelijk ik de getuigenis van mijn consciëntie heb, daarin ook de goedkeuring heb ontvangen in de gewetens van veel dierbare dienstknechten en kinderen Gods. Hoewel ik sterf als door sommigen weinig begeerd, toch weet ik, dat ik sterf als door hén begeerd zijnde, en hun goedkeuring, gebeden en liefde is mij van meer waarde dan de tegenspraak, smaad, of haat van veel anderen. De liefde van de ene kan ik niet vergelden, en de misvatting, haat, of smaad van de anderen vergeef ik hun van ganser harte. En waarin ik iemand van hen heb gekrenkt, daarvoor vraag ik hun goedgunstig vergiffenis. Mijn ziel wenst, dat mijn dood beiden tot voordeel mag zijn; dat de ene bevestigd en vastgesteld mag worden in de nauwe wegen van de Heere; en dat de andere, zo de Heere wil, overtuigd mag worden, en die dingen laten varen, die niet goed zijn, en niet opbouwen maar verwoesten.

Voor een ding wil ik u allen waarschuwen: dat God op *Schotland* vertoornd, ja zeer vertoornd is, en dreigt dat Hij zal vertrekken en Zijn kandelaar wegnemen. De oorzaken van Zijn toorn zijn vele; en gave God, dat niet een grote reden ware, dat die oorzaken van Zijn toorn door de mensen veracht en verworpen worden? Overweeg de oorzaak, die in Jeremia 36 wordt vermeld, en het gevolg daarvan, en vrees en beef! Ik kan niet nalaten ook te zeggen, dat er een grote bijvoeging en vermeerdering van toorn is.

Ten eerste: Door die vloed van goddeloosheid, die het gehele land overstroomt, die overal de vrije loop heeft, zodat velen niet alleen al godsdienst hebben vaarwel gezegd, maar zelfs al zedelijkheid, en die gewone beschaafdheid, die nog onder de heidenen gevonden wordt.

Ten tweede: Door die afschuwelijke verraderij en meinedigheid in het Verbond, de zaak Gods, en het werk van reformatie. “Ontzet u hierover, gij hemelen, en zijt verschrikt, wordt zeer woest, spreekt de Heere. Want Mijn volk heeft twee boosheden gedaan. Mij, den springader des levenden waters, hebben zij verlaten om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden.” “Zal hij het verbond breken en gediijen?” “Zou zich de stoel der schadelijkheden (Engelse vertaling: “de troon der ongerechtigheid”) met God, vergezelschappen; die moeite verdicht bij inzetting?” Ik vrees, dat de Heere een zwaard over deze landen zal brengen, dat de twist van Zijn verbond zal wreken.

Ten derde. Afschuwelijke ondankbaarheid. De Heere heeft na een onderdrukking en dienstbaarheid van tien jaren het juk van de vreemden van onze nek afgenomen en verbroken. Maar wat geven wij Hem terug voor deze goedheid? De meeste vrucht van onze verlossing is, dat wij goddeloosheid werken en ons versterken om kwaad te doen.

Ten vierde. Een allerverschrikkelijkste afgoderij, en offeren aan het schepsel. Wij hebben “de heerlijkheid des onverderfelijken Gods veranderd in de gelijkenis eens beelds van een verderfelijk mens,” in wie velen bijna al hun zaligheid en begeerte geplaatst hebben. En zo hebben wij dat, wat ons tot een zegen had kunnen zijn, als het in een rechte ondergeschiktheid aan God was gehouden, in een afgod van ijverzucht veranderd, door het voor Hem te verkiezen.

God is ook vertoornd op een geslacht van *vleselijke, verdorven leraars, die zich aan de tijd aanpassen*. Ik weet en getuig, dat er in de Kerk van Schotland een zuivere en getrouwe bediening is. Gode zij dank, dat er nog velen zijn, die zich beijveren hun plicht te doen, en die wensen getrouw bevonden te worden aan hun Heere en Meester. Ik bid u, dat u zulken zeer eert, en eerbied betoont en hoogacht om huns werks wil. En ik bid hen, dat zij moed houden in hun Heere en Meester, Die met hen is, om hen te stellen tot ijzeren pilaren en koperen muren, en tot een sterke vaste stad in het getrouw nakomen van hun plicht. Doch o, waren er maar niet al te velen, die “aardse dingen bedenken, en vijanden zijn van het kruis van Jezus Christus”; die anderen met de zijde en met de schouder dringen; die de handen der boosdoeners sterken; die zichzelf tot overtreders stellen, door zich te beijveren om weer op te bouwen wat zij tevoren wettig afbraken. Ik bedoel de bisschoppelijke regering, ceremoniën en het kerkdienstboek, een verborgenheid der ongerechtigheid, die onder ons werkt, welker voetstappen leiden naar de grote hoer Babylon, de moeder der hoerereien. Laat een ieder, wie hij ook zij, die dit Jericho weer opbouwt, letten op de vloek van Hiel de Betheliet; én van die vliegende rol, waarmee in Zacharia 5 bedreigd wordt. Laten al leraars zich in acht nemen, dat zij waken, vast zijn in het geloof, zich mannelijk houden en sterk zijn, en getrouw en tijdig waarschuwen aangaande zonde en plicht.

Velen van Gods volk klagen droevig over de flauwte en het stilzwijgen van veel wachters, en het maakt hen bezorgd als zij overwegen wat in die dag van hun handen geëist zal worden. Dat een wachter nu stilzwijgt, nu hij zozeer geroepen is te spreken en met gevaar van zijn leven zijn getuigenis te geven, is ongetwijfeld een grote zonde. De Heere opene de monden van Zijn dienstknechten, om met al vrijmoedigheid Zijn Woord te spreken, opdat de verbondsbreuk ontdekt en bestraft mag worden, en opdat het koninkrijk van Jezus Christus niet verdrongen mag worden, noch de zielen van Zijn volk zonder een getuigenis verwoest worden.

Ik heb hieraan nog slechts een paar woorden toe te voegen.

Ik vermaan allen onder u, die goddeloos zijn, dat zij zich bekeren, want de dag van de wraak van de Heere is nabij, en zeer haastende. Maar er is nog een deur der genade voor u open, als u de dag der zaligheid niet wilt verachten.

Alle kwaadwilligen, en smaders, en vervolgers van de Godzaligheid en van hen, die godvruchtig leven, bedenkt wat u doet: het zal u hard zijn de verzenen tegen de

prikkels te slaan. U stelt uzelf tot het mikpunt van des Heeren gramschap en van Zijn brandende grimmigheid, als u niet ophoudt met het spreken van al uw harde woorden, en het doen van al uw goddeloze werken.

U allen, die neutrale, onverschillige en lauwe belijders bent, wees ijverig en bekeert u, opdat de Heere “u niet uit Zijn mond spuwe”.

U, die de Heere achteraan klaagt, en die rouwklaagt over al de gruwelen, die in deze stad en in het land gedaan worden, en een welgevallen hebt aan de stenen van Sion, en medelijden hebt met haar gruis, werpt uw vrijmoedigheid niet weg, maar vertroost en bemoedigt u in de Heere. Hij zal nog verschijnen tot uw vreugde. God heeft Zijn volk niet weggeworpen, noch Zijn werk in Brittanië en Ierland. Ik hoop, dat het nog eens door de kracht van Zijn Geest zal herleven, en neerwaarts wortelen schieten, en opwaarts vrucht dragen; hierop vertrouw ik nu vast. Er is nog een heilig zaad en een kostbaar overblijfsel, dat God zal bewaren en voortbrengen. Maar hoelang of hoe donker onze nacht zal zijn, weet ik niet. Moge de Heere die verkorten om Zijner uitverkorenen wil.

Wees ondertussen lijdzaam, “standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren” en in de liefde tot elkaar. Wacht u voor de strikken, die overvloedig zijn gespannen. Blijft trouw aan het verbond en het werk van de reformatie. Wijkt niet af van het kruis van Jezus Christus. “Verkiest liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde te hebben, en acht de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn dan al de schatten der wereld.”

Laat mijn dood niemand van Uw bedroeven; die zal nuttiger en voordeliger zijn voor mij, en voor u, en voor de Kerk van God, en voor de zaak en de eer van Christus, dan mijn leven had kunnen wezen. Ik vergeef al mensen de schuld daarvan, en ik verzoek u dat ook te doen. Bidt voor degenen, die u vervolgen, en zegent hen, die u vloeken; zegent, zeg ik, en vloekt niet.

Ik sterf in het geloof van de Apostelen, en van de eerste Christenen, en van de Protestante Hervormde Kerken, in het bijzonder van de Kerk van Schotland, waarvan ik een lid en dienaar ben. Ik leg mijn getuigenis af van de leer, de dienst, tucht en regering van de Kerk van Schotland, door Kerkenraden, Raden van ouderlingen, Synoden, en Algemene Synoden. Het Papisme en de Bisschoppelijke regering, en al die vodden en bedriegerij in de kerkdienst, verfoei ik.

Ik geef mijn getuigenis aan het Nationaal Verbond van Schotland, en aan het plechtig Verdrag en verbond tussen de drie koninkrijken van Schotland, Engeland en Ierland. Ik geloof, dat deze heilige, plechtige, openbare eden Gods, door niemand, door geen partij of macht op aarde kunnen worden ontbonden, of vrijstelling daarvan kan worden verleend; maar dat die nog steeds bindende zijn voor deze koninkrijken, en dat altijd zullen blijven, en dat die door de bekering van veel duizenden zielen, sinds wij die verbonden hebben aangegaan, zijn bekrachtigd en verzegeld.

Ik geef mijn getuigenis aan het protest tegen de weerlegde kerkelijke vergaderingen en de openbare besluiten; aan de getuigenissen, die gegeven zijn tegen hen die als leden van een sekte worden beschouwd; tegen de afkering en de

afval, die nu in het land gaande is, met al vertakkingen en delen daarvan, onder welke naam of welk begrip, of door welke partij of persoon ook, die worden bedreven.

En tenslotte geef ik mijn getuigenis aan het kruis van Jezus Christus, en dat ik nooit reden had, noch heden reden heb, berouw te hebben over iets, dat ik geleden heb, of nu lijden kan, om Zijn Naam. Ik neem God tot Getuige, dat ik dit schavot niet zou willen ruilen voor het paleis of het bisschopsambt van de voornaamste prelaat in Brittanië.

Geloofd zij God, die aan mij ellendige barmhartigheid heeft bewezen en Zijn Zoon in mij heeft geopenbaard, en mij een dienaar heeft gemaakt van het eeuwig Evangelie. En dat Hij Zich heeft verwaardigd, te midden van veel tegenspraak van de satan en de wereld, mijn bediening te verzegelen aan de harten van niet weinigen van Zijn volk, voornamelijk in mijn laatste standplaats, ik meen de gemeente van Stirling. Ik hoop, dat de Heere die gemeente nogmaals met getrouwe herders zal begiftigen.

God vergeve die arme onnutte man, die zich daar in mijn arbeid heeft ingedrongen, en veel arme zielen heeft buitgemaakt, en anderen heeft blootgesteld aan smaad en onderdrukking, en aan een honger naar het Woord des Heeren. God vergeve hun, die dat deel van het arme volk hebben misleid, die hen in verzoeking hebben gebracht hun herder te verwerpen en indringers toe te laten. Moge de Vader der barmhartigheden Zich over die arme misleide mensen ontfermen. Moge de Heere de gemeente van Stirling opnieuw bezoeken met getrouwe herders, en geve Hij dat het werk en het volk van God door gans Brittanië, en over de gehele wereld, mag worden verlevendigd.

Jezus Christus is mijn Licht en mijn Leven, mijn Gerechtigheid, mijn Sterkte en mijn Heil, en al mijn begeerte. Hem, o, Hem prijs ik u aan met al de krachten van mijn ziel. Zalig zijn zij, die aan Hem niet geërgerd worden! Zalig zijn zij, die op Hem vertrouwen.

Loof Hem, o mijn ziel, van nu aan tot in eeuwigheid. Verblijdt en verheugt u allen, die Hem liefhebt, wees lijdzaam en verblijdt u in de verdrukking. Zalig zijt gij, en zalig zult u zijn tot in al eeuwigheid! Eeuwige gerechtigheid en eeuwige zaligheid zijn de uwe. Alles is uwe, en gij zijt van Christus, en Christus is Gods.

“Gedenk mijner, o Heere, naar het welbehagen tot Uw volk, bezoek mij met Uw heil. Opdat ik aanschouwe het goede van Uw uitverkorenen; opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volk; opdat ik mij beroeme met Uw erfdeel”.

“Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien”.